
Streszczenie doktoratu „Ewolucja kompetencji Kongregacji Kurii Rzymskiej” biskupa dra Ireneusza Pękalskiego

Łódzkie Studia Teologiczne 19, 329-330

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STRESZCZENIE DOKTORATU
EWOLUCJA KOMPETENCJI KONGREGACJI KURII RZYMSKIEJ
BISKUPA DRA IRENEUSZA PEKALSKIEGO

W roku akademickim 1981/82 obroniłem pracę doktorską na Wydziale Prawa Kanonicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie. Praca doktorska pisana pod kierunkiem Urbano Navarrete, ówczesnego rektora tegoż Uniwersytetu, późniejszego kardynała, nosiła tytuł: *Ewolucja kompetencji kongregacji Kurii Rzymskiej*.

Praca, licząca 292 stron maszynopisu, poza wykazem skrótów, bibliografii, wstępem i zakończeniem, podzielona była na sześć następujących rozdziałów:

1. Kompetencje kongregacji ustanowionych przed reformą sykstyńską,
2. Kompetencje kongregacji określone przez papieża Sykstusa V,
3. Zmiany wprowadzone po reformie sykstyńskiej, a przed promulgacją *Sapienti Consilio*,
4. Kompetencje kongregacji określone przez reformę pijańską,
5. Kompetencje kongregacji ustalone przez Kodeks Prawa Kanonicznego,
6. Aktualne uprawnienia poszczególnych kongregacji.

We wstępie podkreśliłem, że posoborowa odnowa życia Kościoła powszechnego, zainicjowana przez papieża Pawła VI, dotyczyła m.in. także uprawnień, struktury i funkcjonowania Kurii Rzymskiej. Zgodnie z wolą najwyższego prawodawcy kościelnego, odnowa instytucji kościelnych powinna zmierzać w tym kierunku, aby stały się one bardziej odpowiednimi i skuteczniejszymi instrumentami, za pomocą których Papież porządkuje wszystkie sprawy Kościoła powszechnego.

Czy zmiany, dokonujące się w ciągu wieków, oznaczają ewolucję uprawnień istniejących dziś kongregacji? Na tak postawione pytanie starałem się w swojej pracy udzielić pozytywnej odpowiedzi. Wyjaśniłem też we wstępie pracy, że ową ewolucję rozumiem przede wszystkim jako stały proces zmian podejmowanych przez kolejnych papieży w tym celu, aby zapewnić coraz lepsze uporządkowanie i podział kompetencji różnych kongregacji Kurii Rzymskiej. Słowo „ewolucja”, użyte w tytule pracy, oznacza także taki proces zmian dokonywanych w zakresie uprawnień poszczególnych dykasterii, aby każda z nich zajmowała się jasno określoną częścią życia Kościoła powszechnego.

We wstępie do pracy zaznaczyłem, że wprawdzie po Soborze Watykańskim II pojawiło się kilka publikacji na temat Kurii Rzymskiej, jednakże traktowały one kwestię zmian w zakresie kompetencji dzisiejszych kongregacji w sposób bardzo ogólny i bez oceny charakteru tychże zmian.

Wyjaśniając racje, dla których swojej pracy nadałem tytuł: *Ewolucja kompetencji kongregacji Kurii Rzymskiej*, stwierdziłem, że ograniczyłem się do omówienia tylko tych dykasterii, które – z wyjątkiem Kongregacji Doktryny Wiary i w pewnym stopniu Kongregacji Spraw Świętych – działają w podobny sposób,

tn. zlecone im sprawy załatwiają na drodze administracyjnej i w zakresie swoich kompetencji udzielają stosownych zezwoleń.

Ważnym argumentem wyboru tematu dysertacji doktorskiej była także ta okoliczność, iż w okresie przygotowań do rozpoczęcia prac Soboru Watykańskiego II, który dał impuls do odnowy wielu sfer życia Kościoła, a także w trakcie soborowych obrad, zgłoszono wiele propozycji dotyczących reformy kompetencji kongregacji Kurii Rzymskiej.

W ciągu wieków zmieniała się nie tylko liczba kongregacji, ale także ich nazwa i charakter. Główne etapy tych zmian wyznaczają następujące dokumenty papieskie: Konstytucja apostolska *Immensa aeterni Dei*, promulgowana przez papieża Sykstusa V w lutym 1588 r., Konstytucja apostolska *Sapienti consilio*, promulgowana 29 czerwca 1908 r. przez papieża Piusa X, Kodeks Prawa Kanonicznego, promulgowany przez papieża Benedykta XV 27 maja 1917 r., oraz Konstytucja apostolska papieża Pawła VI *Regimini Ecclesiae Universae*, promulgowana 15 sierpnia 1967 r. Dokumenty te stanowiły podstawę podziału pracy na wyżej wymienione rozdziały.

Z wyżej przytoczonych racji w swojej pracy ograniczyłem się do ukazania ewolucji uprawnień kongregacji wymienianych w ostatnio promulgowanym dokumencie papieskim, ustalającym m.in. kompetencje kongregacji Kurii Rzymskiej.

Temat pracy jasno wskazywał jej metodę. Posługiwałem się zatem metodą egzegetyczno-dogmatyczną, z której pomocą bada się i ustala sens oraz treść poszczególnych norm prawnych. Stosowałem także metodę porównawczą, rozumianą w sensie specyficznym, tzn. nie porównywałem systemu kanonicznego z innymi systemami prawnymi, ale porównywałem aktualny stan prawny kompetencji poszczególnych kongregacji ze stanem poprzednim, podkreślając wszystkie wprowadzone zmiany.